

"מה שתכתוב יאיר לאנשים את הדרך"

כלתי אמצעית. רמויות אלה עוצבו בהשראת החסידות ויש בהן זכר לאבותיו מצד אמו. מנגד, נמצאים אצלו היהודים העירוניים, אוהבי כתי הקפה, שוחרי תרבות, מתבוללים או נטולי זהות יהודית ברורה, שאליהם השתייכו הוריו.

אפלפלד האמין בכוחה של המילה; היתה לו יראת כבוד אליה. לפי הבנתו יש לומר את הרברים בתמצות, בנקיות ובבהירות. זוהי תפיסה פואטית שמחייבת כתיבה צלולה, מהודקת ומדויקת, אבל גם תפיסה אידיאלית הרואה במעשה את העיקר, ולא בדיבור. יש לומר רק את ההכרחי, או כפי שכתב באחד מספריו: המילים "הן מזויזפות בנקל". ולכן השיח סביב הדיבור בספריו – האלם משמש רכיב מרכזי בכתיבתו. סוגיה אנושית אחרת שעולה אצלו רבות היא העיסוק באדם החלש לכאורה – בעל המום, הגירם, המגמגם – שמתואר אצלו כבעל חוסן ועוצמה וכקרוב יותר לאלוהים.

אפלפלד הרבה לכתוב על רמויות ההורים, על השיבה לחיק הילד דות, השיבה הבלתי נגמרת הביתה: "אבא, האמן לי, אימא ואתה נטועים בי, ואני עמכם גם כשהתנאים אינם מרשים לי להיות עמכם. בבוא היום, לכשייודעו לך גלגולי חיי, תבין שאני מחובר אליכם ובאמצעותכם אל הסכים ואל הקרפטים. גלגולי החרש הוא משונה ורב סתירות, אבל לרגע איני שוכח שאתה ואימא הם נש" מתי, נשמה אחרת אין לי (...). ובאשר לשפה, גם אם אשכח את כל המילים שקישרו בינינו, אתם תהיו עמי תמיד, ותמיד נדבר כמו שדיברנו" ("האיש שלא פסק לישון").

אהרן אפלפלד ז"ל, הסופר בעל הקול הצלול, פרסם בעשורים האחרונים ספר כמעט בכל שנה – כמו ביקש להספיק לספר לנו כל עוד יוכל – והותיר אחריו מפעל ספרותי מרשים של יותר מ-40 ספרים.

למרות היותו ניצול שואה, השואה אינה עומדת במוקד הכתיבה שלו. סיפוריו אמנם מתארים את התקופה, ואפשר למצוא בהם גרעינים ביוגרפיים: ילדות מאושרת של בן יחיד עטוף אהבה בבוקובינה טרם המלחמה, גילויי אנטישמיות בבית הספר, בריחה ממקום למקום ונרדמים ביערות וברחבי אירופה. אבל אלה מהווים חומר גלם לתפיסת עולם ולעיסוק בסוגיות קיומיות ואנושיות, תפיסה שבבסיסה עומדת הבחירה לא לעסוק ברוע ובאכזריות אלא להתמקד בטוב, בחסד האלוהי והאנושי, בצלם האדם, כפי שאמר לא פעם. גם את גיבוריו עיצב אפלפלד מנקודת המבט הזאת: בעין לא שופטת, לא ביקורתית, ומתוך חמלה.

אחד הרברים הבולטים בכתיבתו הוא העיסוק בדמות היהודי וכי זהותו. אפלפלד מציג יהדות אחרת, כפרית, משוחררת מהכברות על הכברות של מצוות ומנהגים: יהדות שמחוברת לטבע ולגוף, לעבודת כפיים, משוחררת מפחד ושיש בה זקיפות קומה. מבחינה זאת אפיפלד המשיך את מ"י ברדיצ'בסקי, מהמהפכנים בספרות העברית החדשה במפנה המאה ה-20, שתבע לשנות את דיוקן היהודי הגלוי תי וקרא לאיזון בין יסודות ויטליים, פיזיים יצרניים, לבין יסודות אינטלקטואליים של תרבות וספר. סיפורי אפלפלד מלאים ביהודים כפריים, עובדי אדמה מאזור הקרפטים; אנשים חסונים, בעלי אמונה פשוטה ושקטה המעוגנת במסורת אבות ומחוזרים לבוראם בדרך